

i nevnte notat av 20. mars i år – at fisk, miljøpåvirkninger og bærekraftighet er utelatt i rapporten, og at helsepåvirkningen av næringsstoffer og fremmedstoffer i maten må følges over tid, er ikke noen god unnskyldning for den forhastede konklusjonen i rapporten, selv om “skylden” delvis kan sies å ligge i Mattilsynets mangelfulle mandat.

Så får vi håpe at VKM får midler til å “fullføre” sitt arbeid, så de kan furnere deg og meg med god informasjon over tid.

Fornuft, etikk og egenproduksjon

I mellomtiden får vi som nevnt prøve oss med sunn fornuft:

Selv om jeg ikke deler økologifanatikerens overbevisning om at enhver rapport som har noe positivt å si om konvensjonell mat opplagt er finansiert av de store kjemikonsernene eller annen styggdom, så mener jeg at økologisk mat er å foretrekke, hvis man har råd til det. Som VKM skriver, så inneholder den ikke flere helsefarlige bakterier eller mikroorganismer enn konvensjonell mat forutsatt god hygiene i alle ledd, dyrene som gir oss melk og kjøtt er gladere med større plass og mer frisk luft, og ikke minst: Økologisk landbruk bruker naturlige metoder og ikke plantevernmidler/pesticider/gifter for å hindre mikro-

OMRÅDE	Forbruk av økologisk mat pr. innbygger (euro)	Markedet for økologisk mat (mill. euro)	Økologisk andel av jordbruksarealet
Verden	7	50 000	0,9 %
Nord-Amerika	70	24 500	0,7 %
Europa	30	22 600	2,3 %
Australia og Oseania	25	900	2,9 %
Afrika	} 0,3	} 2 000	0,1 %
Asia			0,2 %
Latin-Amerika			1,1 %
Sveits	189	1 520	12,0 %
Danmark	159	887	7,4 %
Østerrike	127	1 065	19,7 %
Sverige	95	905	15,8 %
Tyskland	86	7 040	6,2 %
USA	72	22 500	0,6 %
Canada	62	2 000	1,2 %
Norge	42	209	5,1 %
Finland	37	202	8,7 %
Italia	31	1 885	9,2 %
Estland	15	20	15,3 %

Markedet for økologisk mat og drikke og andel av samlet jordbruksareal brukt til økologisk produksjon i utvalgte områder i 2012.

(Tabell v. artikkelforfatteren. Kilder: FiBL (Forschungsinstitut für biologischen Landbau Sveits/Tyskland/Østerrike), IFOAM, EU, Verdensbanken.)

ber og skadedyr i å skade produktene. Og det brukes ikke kunstgjødsel.

Det at VKM skriver at innholdet av plantevernmidler m.v. i konvensjonell mat ligger svært langt under de nivåer som antas å kunne gi helseskade, er ikke godt nok for meg. Langtidsundersøkelser og undersøkelser av kombinasjonseffekter mangler, og slike grenseverdier har en tendens til å flytte seg i retning av at “mindre konsentrasjoner kan være skadelige enn det vi trodde før”.

Det ytre miljøet har faktisk en helsemessig effekt på enkeltmennesket, iallfall over tid. Og tilsetningsstoffene må jo ende opp et sted. Kunstgjødselelsen også.

Dessuten er konvensjonelt landbruk vesentlig mer energikrevende enn økologisk, spesielt pga. kunstgjødselproduksjonen.

Men på den annen side: Ser man globalt på dette med økologisk mat, blir man allikevel i tvil. Tabellen viser at markedene for økologisk mat nesten utelukkende ligger i det rike Vesten, der man har råd til å betale mer for mindre avkastning på landbruksarealet og dyrere produksjon og mer svinn under transport og lagring.

Og det er et tankekors at en god del av den økologiske maten som fortæres i Vesten faktisk produseres i de fattigere land (særlig USA importerer mye økologisk mat), der gjennomsnittsavkastningen på landbruksarealene reduseres når den økologiske andelen øker. Mer økologisk produksjon kan dermed iflg. en del forståelsepåere medføre at vi får for lite samlet matproduksjon til å fø verden.

Så pr. i dag blir det litt “min struttende helse mot matmangel andre steder i verden”. Men det kan forandre seg. Det foreligger rapporter om økologisk produksjon som er vel så arealeffektiv som konvensjonell.

Her må forskningen intensiveres. I 100 år har man stort sett forsket på de billigste metodene for effektivisering, og det har vært kunstgjødsel og kjemikalier. Nå er det på tide å forske ekstra mye på å effektivisere det økologiske landbruket.

Hvordan skal du så skaffe deg økologisk mat uten å redusere matproduksjonen i fattigere land? Du får gjøre som min niese Ragna: dyrke selv. Hun bor i Sydney og har en liten hage med høner som legger åtte egg hver dag, en bikube som gir 40 kg honning i året, bananer (360 hittil i år), sitroner, bringebær, bjørnebær, fersken, aprikoser, druer, persille, basilikum, timian, paprika, chili, tomater, gulrøtter, salater, brokkoli osv. osv. Nå vurderer hun også å installere et eget liten anlegg for økologisk fiskeoppdrett.

Gjødselen er kompost av kjøkkenavfall og hønsegjødsel. Hun har minimale problemer med skadedyr, men er “beredt til å dele litt med det lokale dyrelivet”. Melk brukes mot sopp og hvitløk og eddik mot mark og div. andre uønskede kryp.

For oss som ikke bor i Sydney, er det ikke like mange herligheter man kan dyrke i hagen. Og jeg kommer nok fortsatt til å basere meg på butikken.

Men: Det er et stadig økende antall økologientusiaster på våre breddegrader som dyrker mengder av god og sunn mat selv, både i villahager, på terrasser og på hustak.

Sett i gang du også!